

ادبیات عمومی و تجریدی

هفته‌ای سیاسی، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۲ ۱۵ صفر ۱۳۳۶ جمعه ابراسی ۱ کانون اول ۱۹۱۷ نومبر ۱۳ — ۴۴

اجمال فکر

طریق مساعیده قادیان

بر زماندنبرو برخیلی محررلرمن فہمی نیزم مسئلہ سنہ دائر مقالات یازمقدہ درلر . ارباب قلمک بو مسئلہ بی ایضاحہ اولان ہمتلری البتہ بحادر . فہمی نیستاک عینی صورتدہ اولمایوب بوبک مفرط ومعتدل اولانلری دہ واردر . بوبخشہ دائر یازہ حق محررکدہ وظیفہ سی نہ قدرنازک ورقیقدر . چونکہ بوبحث ایچون قلمی الینہ آلدینی کبی کندی صنفیتی غیرتی کودمیوب یالکز حقیقتہ انتسابی دوشونہ رک یازمق لازم کلور . ملتہر تنور ایلہ یوب دہ حقوق وحریت شخصیلرینی قازانمق ایچون چالیشہ ررق اسارت استبداد دن قورتلدقلرندہ بوفہمی نیزم مسئلہ سی دہ ظہور ایلر . فہمی نیزم ترقیات مدنیہ دن ومدنیتک ایجابات واحتیاجاتندن صدور ایدر . مبادیدہ حر وسرست اولان انسانلر مدنیتک ابتدالرنندہ نصل استبداد آلتہ کیروب دہ ترقیات مدنیہ ایلہ بویوکی اوزرلرندن آتمشلسہ مبادیدہ ارککار ایلہ عینی معیشتدہ بولونان قادینلردہ مدنیتک حال بدایتندہ غائب ایلدکلری حقوقلرینک استردادینی ترقیات مدنیہ زمانندہ دوشونمشلردر . فہمی نیزمہ باعث اولان شیلردن بری دہ مجبوریث تعیش در . تجملات واحتیاجات ترقیات مدنیہ صورت معیشتی سہولتہ اداره اولنہ حق برحالدہ براقایوب زیادہ چالیشمغہ مجبوریث کوستردیکندن برعائللہ نک قادینلرینی برارککک اداره سی مشکالمشور . اوروپا قادینلری «بزده قادینلر ایچون حیات سرتدر!» دیرلردی . بزده دخی قادینلر ایچون حیات سرتلشیور، معیشت کوجلشیور ! مدنیت اولہ برسیل درکہ آ کا کوزل یوللر، جدوللر آچیلورسہ کیردیکی بری معمور وآبادان قیلار . اما آ کا قارشو سدلر، مانعہ لر یاپیلورسہ اویری خراب وپریشان ایدہ رک کیرہر ! سوزی مشہوردر . اسلاملرک مدنیتدہ ترقیلری اوزوپالولردن اولدر . اوروپالولرک بر چوق آثار مدنیہ بی اسلاملردن اوکرہ نوب اوروپاہ کوتورمش اولدقلرینی واهل صلیبک حریت وحقوق ملیہ بی اسلاملردن

[حق فتح] دستورینی ایلری به سوردیلر . لوندره قونفرانسی و اوراده اظهار اولنان حسیات ایلله جریان ایدن مذاکراتی تبیع ایده جک اولان تاریخ استقبال ، [ترکیا] نك سیاسیات عالم ایچون مضر و حتی بشریته مصیبت آور بر دولابه دوشورولدیکنه حکم ویره جک و بو طوزاغی قورمش اولانلره لعنت خوان اوله جقدر . مابعدی وار

دعوی وکیلی معلم کریدی

احمد سانی

نمسه و مجار

[کچن نسخه دن مابعد]

اليوم مجارستان ايله برلکده دول معظمه سته دن بریني تشکیل ایدن آوستریا حکومتی غربدن شرقه طولانی برسير تاریخی آلمش بردولتدر . تقویملرده مندرج القاب رسمیه سنه باقیله جق اولورسه نمسه جاساری ، حالا ، آوستریا ایمپراطوری ، [آپوستولیک] مجار قرالی ، [بوهمیا] ، [دالماسیا] ، [خرواتاق] ، [اسقلاوونیا] ، [گالیچیا] ، [لودومه ریا] ، [ایللریا] واما کن مقدسه وسائر ممالک ک قرالی ، آوستریا آرشیدوقی ، ایتالیاده [توسقانا] نك ، لهستانده [قراقا] ک بیوک دوقه سی ، [لورهن] ، [سالچبورغ] ، [شتیریا] ، [قارینتیا] ، [قارنیولا] و [بوکووینا] نك دوقه سی ، اردلک بیوک پرنسی ، [موراویا] نك مارغراوی ، یوقاری [سیله زیا] نك ، آشای [سیله زیا] نك ، ایتالیاده [موده نا] نك ، [پارما] ، [پله زانس] و [غواسته للا] نك ، [آوشویچ] و [زاپتور] ک ، [ته چن] ، [فریشول] (ایتالیاده) ، [راغوزا] ، [زارا] نك دوقه سی ، [تارانینو] نك ، [بریقه سن] ک پرنسی ، یوقاری و آشای [لوزاس] ک ، [شتیریا] نك مارغراوی ، [هه هه نه میس] ک ، [فله لکیرخ] ک ، [براغانس] ک ، [سونه بنه رع] ودها سائر نیجه نیجه ممالک قوتی ، ترسته نك [قاتارو] و [وند] مارکیاسنک سینیووی ، صربستانک وسائر یرلرک بیوک وویوده سیدر . ضایع اولمش برطاقم الکا و قصبه لره تملق ایدن بو عنوانلر بو حکومتک سرگذشت مقدراتی حا کیدر . آوستریا و مجارستان ايله عثمانلی تاریخلری ۷۶۵ سنه هجریه سندن بوکونه قدر برابرکی کیدیور . فی الواقع (صرب صندیفی) محاربه سنه مقدمه اولان اتفاق نصاریه مجارلر داخل اولمشلردی . بک قاریشیق صفحه لر اراهه ایدن بومتوالی محاربات و مصالحات قولایلقله بر مقاله اجمالیه ده بیان اولونه ماز . شوقدر وارکه بومناسباتک برجدول تقویمینک اراهه سی فائده دن خالی اولیه جخندن وقایعی تعداد ایدیورز :

ییلدیرم عهدنده ، ۷۹۸ ده (نیکبولی) محاربه سنه مجارلر اشتراک ایتمشلردی . محمد اول دورنده ۸۱۹ ده مجارستانه سفر اولدی . قرال (سیکیزموند) مصالحه یه مجبور اولشدر . مراد ثانی زماننده ینه مجار دیارینه کچیلرک (طمشوار) ، (هرمان شتاد) و جوارری یغما ایلدی . صرب پرنسی (ویلیق اوغلی) ویا (برانقوویچ) مجار قرالنه التجا ایتدیکندن تکرار اودیاره عسکر کوندرلدی ، برچوق یرلر اوسفر هایون اشناسنده تاراج ایلشدر . (هونیادی یانوش) ک ظهوری اوهنکامه مصادفدر . بوجنرال بتون خرستیانلردن مرکب توغما براهل صلیب تشکیلنه موفق اوله رق (ویلیق اوغلی) نی و مجار قرالی (ولادیسیلاس) ی برابرینه آله رق ترکله هجوم ایتمشدر . بو محاربه علیمزه

دوئش وبر چوق امرانك باذی شہادتى اولمشدر . ۸۴۸ دە (وارنہ محاربہ سی) وقوعبولمشدر .
 بومحاربہدہ طالع ترکارہ یاور اولہرق قوریلان اتفاق صلیبی پریشان ایدلشددر . ایکنجی ۸۵۲
 (قوصوہ) محاربہسندہ مجارلر ومتفقلری کاملاً مغلوب اولمشلرددر . بایزید ثانی دورندہ مجارستانہ
 آقینلر ایدلدی . قانونینك اوجنجی سفری (۹۳۲) (مہاج) مظفریتی و (بودین) ك فتحی ایلہ
 مشہور اولمشدر . دردنجی سفر ہایون (۹۳۵) مشہور اولدینی اوزرہ ویانہنك (۹۳۶) برنجی
 محاصرہسی واورادن عساكر عثمانیہنك عودتیہ نہایتلنمشدر . بشنجی آلمان سفر ہایونی (فردیناند) ك
 عہدی منازعات عائلوہ دورینہ مصادفدر . (شتیرپا) و (اسقلاوونیا) یغما ایدلشددر . یوزبیکدن
 زیادہ اسپر وبرچوق غنیمت آلمشدر . اشبو حرکتدن صکرہ (فردیناند) دن ہدیہلر وسفیرلر
 کلہرك مومی الیہك مجار امورینہ عدم مداخلہسی اوزرینہ عقد صلح ایدلشددر . مشہور اولدینی اوزرہ
 مخابرات رسمیہدہ (فردیناند) صدراعظم ابراہیم پاشایہ قرداشم دیہ خطاب ایتدیکندن آلمان
 مؤرخلری کندیسنی فنا حالہ مؤاخذہ وسلطنت عثمانیہنك وزیرلکی مرتبہسنہ تنزل ایتدیکنی قید
 ایتشلرددر . طقوزنجی واوتنجی سفرلردہ انکروسہ اولمشدر . نتیجہدہ مجارستان قرالانی صورتقطعہ
 ولکن موقتہدہ الفا اولونہرق بودینہ مأمورین عثمانیہ تعین ایدلشددر . وقایع مذکورہنك تفصیلی
 پك اوزونددر . تفصیلاتی (پچوی ابراہیم افندی) تاریخندہ کوریلور . ۹۵۲ دە (شارلکن)
 وبرنجی (فردیناند) ایلہ دولت عثمانیہ آردسندہ صلح امضا ایدلشددر . اردل قرالانك انحلالدن
 طولابی ظہورابدن مناقشات اوزرینہ مجارستانہ ینہ سفر اولنہرق (طمشوار) و - اگری - (ارلاو)
 وسائر ممالك ضبط اولومشدر . اون اوجنجی سفر ہایون - کہ قانونینك صوك محاربہسیدر . - ینہ
 او حوالیہ وقوع بولمشدر . ار زمانلر تبہہ ہزدن بولونان « فردیناند » ك اوغلی « ماقسمیلان »
 ویرکوسنی اعطادہ قصور ایتدیکندن مجارستانہ تکرار کیرلدی . بالطبع بتون اسفاردہ اولدینی کی
 ایش موفقیتلہ نتیجہلندی . سلیم ثانی عہدندہ (۹۷۴) نمہ ایلہ مصالحہ عقد ایدلدی . صرادتالث
 زمانندہ ۱۰۰۱ دە بیوک نمہ سفری اولمشدرکہ بومحاربات متوالیہ ۱۰۱۵ دە « زیدوہ طوروق »
 معاہدہسبیلہ نہایت بولیور . ۱۰۱۵ محمد ثالث زمانہ مصادفدر . « میخل زادہ » غلبہ چالیور .
 سردار زادہ منہزم اولیور و « استرغون » آلدن چیقیور . - اگری - « ارلاو » سفری ۱۰۰۵
 دەدر . « خاچ اووہ » Kerestez دە اعدا ابتدا غالب ، بالآخرہ مغلوب اولدی . صکرہ « یانیق
 قلعہ » ویرلدی . « غروسوارداین » یاخود « وارات » و بودین محاصرہ ایدلدی . « نیکبولی »
 وقعہ مؤسفہسی ایلہ مقام حکومت المناك اولدی . « قنیزہ » وقعہسی - کہ تاریخمزده
 حادثات مفتخرہدن معدوددر - ۱۰۱۰ م مصادفدر . احمد اولك جلوسندہ وقایعك بقیہسی دوام
 ایتمشدر . لالا محمد پاشا سردار اولمش ، [استرغون] استرداد ، (اوسك - ایوار) فتح ایدلش ،
 بالآخرہ (قیوجی صراد پاشا) سردار اولمش وغایت ۱۰۱۵ دە (زیدہ طوروق) معاہدہسی
 عقد ایدلشددر .

بو اوزون بویلی محارباتدن فی الواقع ملکہجہ استفادہ ایدلدی ایسہدہ غوائل حربیہ داخلی ایشلری
 کرکی کی تشویش ایتشددر . ہرسنہ آوستریا ایمپراطورلغنك عثمانیلرہ ویردیکی اوتوز بیک آلتون
 ویرکو آندن صکرہ غیرمعین ہدیہ مناسبہیہ تحویل ایدلشددر . بومعاہدہ موجبجہ نمہ قرالانہ طرفہ
 باب عالدن (روما جاساری) دینلمك مشروط ایدی .

محمد رابع عہدندہ ۱۰۶۸ [کوپرلی دوری] اردلہ سفر واقع اولمشدر . کوپرلی زادہ فاضل پاشا

۱۰۷۳ ده آوستریایه سفر ایدوب بو ۱۰۷۵ سنه سنه قدر (ایوار) ، تخریب (زرینوار) ، محاربه (سهن غوطار) ، معاهده (واسوار) ایله شان عثمانی بی شهرار ایتشدرد .

کوپرلی زاده نك وفاتندن صکره ینه اوزونجه بر آوستریا سفری آچیلمشدرکه ۱۰۹۳ دن ۱۱۱۰ سنه سنه قدر محمد اولشدر و ۱۰۹۴ ده مره ثانیه ویانه محاصره ایدلشدر . بوحرب بی لزوم ایدی . بتون بو محارباتک سبی صدراعظم مرزیفونی قره مصطفی پاشانک حرص و شهرتیدر . بتون اعدا سلطنت عثمانیه علیه بر اتفاق مقدس عقد ایتدی و هر یرده مغلوبیت حاصل اولدی .

سلیمان ثانی عهدنده ینه چارپیشلیدی . احمد ثانی زماننده ۱۱۰۲ ده [صلانقین] مغلوبیتی اولمشدر . مصطفای ثانی دورنده ۱۱۰۷ ده محاربه یه دوام ایدلش ایسه ده قیش کلدیکندن اردوی هایون عودت ایتشدرد . پادشاه مشارالیه ۱۱۰۹ ده ینه او حوالیه کیتمشدر . [زه تا] کوپریسندده قضا وقوعبولتله ینه اردوی پادشاهی یه عودت ایتدی . بو محاربات ۱۱۱۰ [قارلوفچه] . معاهده سنه منتهی اولیور . شرائط صلحیه موجبجه نمسه ایله یکریمی بش سنه متارکه ایدیلیور . (بانات) قطعہ سی ترکره واردلده بعض مواقع آوستریایه براقیلیور . احمد ثالث زماننده ۱۱۲۸ ده ینه نمسه یه سفر واقع اولیور . بو محاربه هزیمتله نهایتلشمشدر . ۱۱۲۹ ده [طمشوار] آلدن جیقارلشدر . ۱۱۳۰ ده [پساروفچه] معاهده سی امضالشمشدر . بو عهد موجبجه طونه و [صاوه] قییلری آوستریایه منتقل اولمشدر . محمود اول زماننده روسیه آوستریا ایله متفقاً و نقض عهد ایله عثمانیلره اعلان حرب ایتشدرد . تصادفات غریبه دن اولق اوزره متغیقل متوالیاً منہزم اولشلردی . ۱۱۵۲ ده بلغرادده بر معاهده امضالندی . بو استلافنامه مقتضاسنجه آوستریا [پساروفچه] معاهده سی ایله قزاندینی ممالکی ، افلاق جاساری بی ترک ایدیور .

حمید اولک سلطنتی هنکامنده ۱۲۰۱ ده آوستریایه سفر اولشدر . ۱۲۰۲ ده واقعا بر مقام مظفریتلر احراز و بعض ممالک فتح ایدلش ایسه ده بونلر هپ نقش بر آب کی صکره دن آلدن جیقمشدر . سلیم ثالث عهدنده روسیه نك آجدینی محاربه یه آوستریاده اشتراک ایتشدرد . عقد ایدیلن ۱۲۰۵ [زشتوی] مصالحه سنده نمسه بلغراد و سائر استیلا ایتدیکی یرلری برافشدر .

بوندن صکره عهد حمید ثاننده بوسنه نك اشغال و مشروطینک اعلانندن صکره قطعہ مذکورہ نك الحاقی وقوعبولمشدر .

کوریلیورکه مقدرات تاریخیه من آوستریا ایله مشترک کیدیور . سلیمان اول زماننده اک برنجی هدف استیلا من مجارستان و آوستریا اراضیسیدرد . ۹۳۲ ده پجار قرالی ایکنجی [لوئی] نك دامادی صفتیله آوستریا جاساری [فردیناند] انکروسه ادعای مالکیت ایدیور . بو حادثه مملکتین آره سنده پک اوزون مدت وسیله و غا اولش و انکروس گاه ترکره ، گاه نمسه ایلره کچمشدر .

اول و آخر سویلدی کمز وجه اوزره آوستریا ایله جدال و أوروبا ایشلرینه مداخله ، طونه و [صاوه] بی ضرور ترکار ایچون بر خطای سیاسی و تاریخی ایدی .

مادام که بو خطا ارتکاب ایدلدی و أوروبا یه کیرلیدی ، او حالده ، حکومت عثمانیه بر فکر تعقیب ایله بوکاری ختامه ایردیور ملی ایدی . عجم سفرلرینک نهایی کلدیکی کی نمسه سفرلری ده بیتمدی . جوق دفعه قیشلق ایچون عودت ایدلدی . محاصره ائساننده اردو یورولهرق کری دونلیدی . کرک رومانک ، کرک سائر جهانگیر و ماهیت عمومی بی حائز دولترک اقصادی ممالکده Marche تسمیه

اولونان حدود ابالتری واردی. بونلرک رؤساسنه قدیعه Marquis دینوردی. اگر ابتدا بلغراد،
 ثانیاً [طمشوار]، ثالثاً [بودین] بوشکا افران اولنهرق اردولر اوراده آرامساز اولوب عودت
 مجبوری حاصل اولسه ایدی، البته، شواسامی و توارینخی تعدادک آردی کلیان سفرلر دها
 مختصر اولوردی، شوکا امنیتم برکالدرکه نه سلطان سلیمان اول زماننده «حتی نه کوپرلی زاده نك
 هنگام وزارتنده، نه ده آندن صکره دولتمزک بر «آوستریا پولتیقه سی» یوقدی. قوجه پتروندن
 اعتباراً روسیه نك بر «عثمانلی پولتیقه سی» واردی. بوغازلر موسقوفلرک مطمح نظری اولمشدر. روسیه
 دولتمزک بتون جرکات و سکنا تنده بو پولتیقه بی تعقیب اتمک ممکندر. ترکار ایسه آوستریا یه چون
 کیدیورلر؟ ویانه نه دن محاصره ایدیلیر؟ بوندن ناخیر ایدیلیر. - مابعدی وار -

مہول نوری

هفتہ لوق پاریس حرب و سیاست

[۲۱ - ۲۷ تشرین ثانی ۱۹۱۷]

روسیه نك متارکہ صلح تکلیفی - انگلتره و فرانسه - تحت البحر حربی -
 زیاده القوه استحصالاتی - مہرہ لردہ وضعت .

بر هفته نك اک بویوک حادثه سی، روسیه ده قیلیجی حتی اولارق موقع اقتداره یرلشنه
 (بولشهویک) لر یعنی ماقسیمالیست سوسیالیستلر قاینه سنک، بوتون دول محاربه یه درحال متارکہ
 ایله صلح مذاکراتنه باشلامق تکلیفی ایتہ سیدر .

باشلرنده (لنین) و (تروچکی) بولونان بو مفرط سوسیالیستلر پترسبورغده و موسقو واده
 (کهره نسکی) طرفدارلری اوزرینه غلبه قطعیه قازانیر قازانماز، ذاتاً ضربہ حکومتلرینک ایرته سی
 کونی اعلان ایتدکلری صلح املی درحال، هر شیئه ترجیحاً، موقع اجرایه قویق ایسته مشلردر .
 کلن خبرلره کوره (لنین) حکومتی، وسائط دیپلوماسیه ایله اجرا ایدیله جک صلح مذاکراتنک
 اوزامه سنندن قورقارق، صلح مذاکراتنه باشلامق اوزره، (متارکہ) اجرانی ایچون دوغروندن
 دوغرویہ مخاصم اوردولر قوماندانلنی ایله مذاکره یه کیریشمه سی ضمننده، روس اوردوسی قوماندانلغنه
 امر ویرمشدر. کذلک باشلا یه جق مذاکراتدن بر دوغری تل واسطه سیله معلومات ویرله سی امر
 اولونیورک، صلحک نه قدر سریعاً انعقادی آرزو ایدلدیکنی اثبات ایدر .

«ده موقراسی اساسلری اوزرینه صلح» عقدندن بحث ایدن اشبو متارکہ امرنامه سنده،
 (بولشهویک) لر قاینه سی کندیسنه «اهالی قومیسرلری مجلسی» عنواتی ویرمکده و ناظرلرک هر